

PM om förutsättningar för vattenverksamhet - Projekt vattendom, Maren

Revision	Datum	Beskrivning	Upprättat av	Granskat av	Godkänt av
1	2024-10-08	Arbetsversion	Katarina Lönnebo Stagnell, Daniel Öman		Katarina Lönnebo Stagnell
2	2024-10-25	Intern granskningsversion	Katarina Lönnebo Stagnell, Daniel Öman	Ulf Johansson	Katarina Lönnebo Stagnell
3	2024-10-30	Extern granskningsversion	Katarina Lönnebo Stagnell, Daniel Öman	Daniel Andersson	Katarina Lönnebo Stagnell
4	2024-11-13	Slutversion	Katarina Lönnebo Stagnell, Daniel Öman		Katarina Lönnebo Stagnell
5	2025-01-16 2025-01-22	Slutversion, reviderad efter kommentarer från Samhällsbyggnadskontoret, Södertälje kommun	Katarina Lönnebo Stagnell, Daniel Öman	Ulf Johansson	Katarina Lönnebo Stagnell

Detta dokument är framtaget av Norconsult Sverige som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

Innehåll

Uppdrag och syfte	3
Förutsättningar	3
Områdesbeskrivning och avgränsning	3
Identifierade vattenverksamheter	4
Aktuellt vattenområde	4
Slussholmen och Lotsudden	5
Maren västra kajen	7
Bro mellan Slussholmen och Maren västra kajen	8
Behov av anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet	9
Faktorer som medför att tillståndsförfarande inte kan uteslutas	11
Rekommendationer och slutsats	13
Fördelar och risker med tillstånd respektive anmälan	14
Referenser	16

Uppdrag och syfte

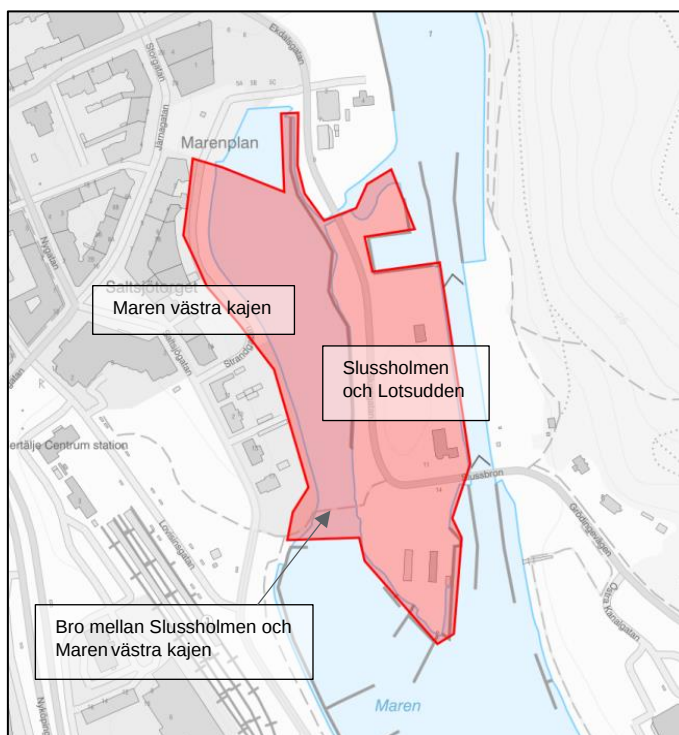
På uppdrag av Södertälje kommun har Norconsult Sverige AB (Norconsult) undersökt eventuellt behov av tillstånd och/eller anmälan för vattenverksamhet enligt miljöbalken 11 kapitel i samband med omdaning av Marens vattenområde. Föreliggande PM syftar till att sammanställa rekommendationer av fortsatta inventeringar och utredningar, behov av eventuella tillstånd eller anmälningar för vattenverksamhet enligt miljöbalken samt möjligheten att samordna vissa processer.

Förutsättningar

Under uppdraget har Södertälje kommun bistått med underlagsinformation i form av tidigare utförda utredningar och framtagna anmälningar med tillhörande myndighetsbeslut. Under avsnittet *Referenser* redovisas vilka källor som legat som utgångspunkt för Norconsults analys och de rekommendationer som tagits fram.

Områdesbeskrivning och avgränsning

I uppdraget har de områden som presenteras i Figur 1 ingått. Den geografiska avgränsningen utgörs av Maren västra kajen och dess arbetsområde, ej inkluderat Marenplan där beslut redan har fattats av länsstyrelsen angående kajens status som vattenverksamhet (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2022). Även ön Slussholmen med dess södra spets Lotsudden ingår inom det studerade området, dock ej kanalområdet som förvaltas av Sjöfartsverket.

Figur 1. Geografisk avgränsning (med rött streck) av analys. Delområden i textutor.

Identifierade vattenverksamheter

Maren är en del av Igelstaviken som utgör vattenförbindelsen mellan Mälaren och Östersjön. Detta vatten kan betraktas som en kraftigt modifierad havsvik, enligt mailkorrespondens med länsstyrelsen (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2024). Åtgärder motsvarande sådana arbeten som presenterats i faktarutan på denna sida och som utförs inom Maren är därmed att betrakta som vattenverksamheter inom ett "annat vattenområde" enligt 19 § vattenverksamhetsförordning.

Aktuellt vattenområde

För att avgöra vilka planerade åtgärder, som inte utförs direkt i vatten, men som ändå utgör vattenverksamhet för att de ligger inom Marens *vattenområde* används beräknade översvämningsnivåer uppströms och nedströms Södertälje kanal som utgångspunkt, se Figur 2.

I mailkorrespondens med länsstyrelsen har myndigheten konstaterat att 100-års vattennivå är en bra avgränsning av vattenområdet vilket även rekommenderas av Naturvårdsverket (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2024). För de områden som ligger uppströms Södertälje sluss bör Mälarens dämningssgräns vara en lämplig nivå att utgå ifrån. Dämningssgränsen ligger på +1,39 (RH2000) (2014). Detta medför att gula och orangea områden ligger inom vattenområdet.

För områdena inom Maren och mot havet bedömer länsstyrelsen att det är mer relevant att analysera miljövärden som kan skadas än att välja rätt klimatscenario. Med utgångspunkt i försiktighetsprincipen har Norconsult valt att inkludera även det mest osannolika scenariot (100-årsvattennivå, 2100 års klimat (Deltakommittén)).

I efterföljande avsnitt redogörs för de planerade åtgärderna, indelade i delområden, utifrån ett vattenverksamhetsperspektiv.

Definitioner enligt miljöbalken 11 kapitel, 2 och 3§§:

Vattenområde: Ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd.

Vattenverksamhet utgörs bl.a. av följande åtgärder:

- Uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde
- Fyllning eller pållning i ett vattenområde
- Bortledning av vatten från ett vattenområde
- Grävning, sprängning eller rensning i ett vattenområde
- En annan åtgärd i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge

Figur 2. Översvämningsutbredning inom Marens vattenområde samt delar av Södertälje kanal.

Slussholmen och Lotsudden

Längs Slussholmens västra sida finns en befintlig träbrygga som löper från Marenplan till den befintliga bron mellan Maren västra kajen och Slussholmen. Bryggorna längs med Slussholmen är i dåligt skick och Södertälje kommun planerar därför att riva och ersätta dessa. Se Figur 3 för nuvarande bryggors lokalisering och deras uppskattade längd.

Den planerade brygganläggningen ingår i en pågående detaljplan för Slussholmen som bland annat omfattar både Slussholmen och Lotsudden (Södertälje kommun, 2023). Detaljplanen syftar till att göra Slussholmen tillgänglig för allmänheten genom att möjliggöra parkmark samt en mindre yta för restaurangverksamhet inom Slussholmens södra del, Lotsudden. Plankartan syftar också till att ge förutsättningar för verksamhet för sluss och sjöfart, samt ändra markanvändningen på omgivande natur- och parkmark från verksamhetsområde till dagens faktiska markanvändning (Södertälje kommun, 2023).

De delar av vad som detaljplanen möjliggör och som utgör vattenverksamhet är följande:

- Allmänna bryggor mot Maren och runt Lotsuddens spets (*Planbestämmelse: t₃ Allmänna bryggor tillåts*).
- Uppförandet av anläggning så som förtöjningsplats för Sjöfartsverkets verksamhet i anslutning till den nya slussen. Tillstånd för detta har redan hanterats i miljödom för Mälarprojektet och ingår därför inte i Norconsults uppdrag.
- Rivning av existerande bryggor längs med Marens östra strand. Detta innebär vattenverksamhet då de utgör en anläggning i ett vattenområde.

I planbeskrivningen anges att lekplatser på Slussholmen ska anläggas med inslag av vatten, i form av en så kallad "vattenlek". Planen är att pumpa vatten från Södertälje kanal, leda det genom vattenleken och därefter släppa vattnet till Maren genom självfall. Bortledande av vatten utgör vattenverksamhet enligt 11 kapitlet i miljöbalken medan återledande omfattas av 9 kapitlet i miljöbalken (Havs- och vattenmyndigheten, 2022)

Länsstyrelsen i Stockholms län har i sitt samrådsyttrande för detaljplanen konstaterat att kommunen behöver bedöma hur föroreningsituationen i sedimenten kring Slussholmen påverkar Igelstavikens möjlighet att uppfylla miljö kvalitetsnormer (MKN). För de åtgärder som kommunen planerar att genomföra vid den södra udden på Lotsudden har länsstyrelsen tidigare konstaterat att dessa åtgärder kan hanteras via en anmälan om vattenverksamhet.

I planbeskrivningen föreslås en flytt av Slussgatan vilket medför en ny lågpunkt med avrinning mot Maren (Södertälje kommun, 2023). Resultat från utförd dagvattenutredning visar att det vid 100-årsregn kan förekomma stående vatten upp till ca 30 mm i lågpunkten. Nivån bedöms därmed vara försumbar. Vidare bedöms att utryckningsfordon vid sådana tillfällen fortfarande kan passera samt att inga skador på byggnader bedöms uppstå (Norconsult Sverige AB, 2023). Det kommer inte att etableras några tillhörande

Figur 3. Den ungefärliga, befintliga sträckningen av bryggan på Slussholmens östra sida markerad med rosa streck (Lantmäteriet, 2024).

diken till Slussgatan. Södertälje kommun planerar att avrinnande vatten ska rinna genom befintlig växtlighet eller via någon dagvattenlösning, såsom till exempel växtbäddar, till Maren. Då flytten av Slussgatan sker utanför Marens vattenområde och inga nya diken uppförs, bedöms inte dessa åtgärder utgöra vattenverksamhet (Södertälje kommun, 2024b).

Planerade dagvattenåtgärder såsom växtbäddar och svackdiken kan utgöra vattenverksamhet beroende på hur dessa utformas och om de placeras inom Marens vattenområde. När arbete med utformningen av aktuella dagvattenåtgärder har kommit längre bör kontakt tas med berörd länsstyrelse för dialog och eventuellt samråd om dessa arbeten kan anses utgöra vattenverksamhet.

Norconsult har inte haft någon information att tillgå gällande grundvattennivåerna i området varför det inte varit möjligt att utesluta att eventuell grundvattenbortledning kommer att krävas i samband med utförande av planerade åtgärder. Grundvattenbortledning är tillståndspliktigt enligt 11 kap. miljöbalken, undantaget om det inte är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena (11 kap, 12§ miljöbalken). Under förutsättning att grundvattennivån inte behöver sänkas i samband med planerad exploatering bedöms det inte krävas något tillstånd för vattenverksamhet med avseende på grundvattenbortledning.

Vattenverksamheter på Slussholmen bedöms vara möjliga att hantera inom ramen för kommande projektering.

I samband med att detaljplanen antas under 2025, alternativt 2026, planerar Södertälje kommun att starta byggnationerna på Slussholmen och Lotsudden.

Maren västra kajen

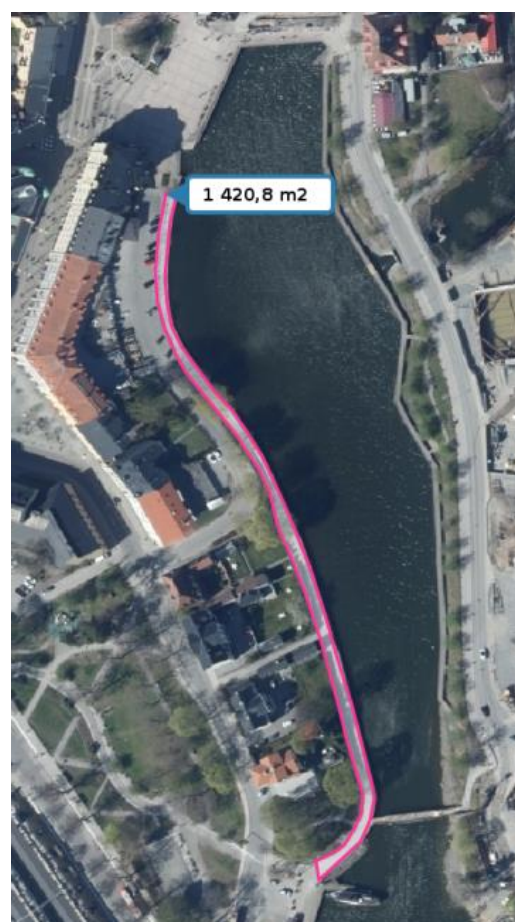
Längs Marens västra sida finns i dagsläget en cirka 290 meter lång asfalterad kaj, som här benämns "Maren västra kajen", se Figur 4. Under 2021 genomfördes en förstudie rörande alla kajer i Marenområdet där det konstaterades att kajerna har nedsatt bärighet (KFS, 2024). För att det ska vara möjligt att uppföra en ny kaj längs med den västra sidan behöver befintlig kaj rivas, helt eller delvis. Nuvarande kaj bedöms bestå utav fyra olika kajkonstruktioner uppförda under olika tidsperioder.

Kajen är belägen inom fastigheten Södertälje 1:1 som ägs av kommunen. Direkt angränsande till kajområdet och fastigheten Södertälje 1:1 är fyra andra fastigheter med både större bostadshus och mindre byggnader längs med fastighetsgränsen. Under kajkonstruktionen finns ett flertal markförlagda ledningar för vatten, spillvatten, dagvatten, el, tele och belysning. På sjöbotten längs med kajen ligger en fjärrkylledning samt en optofiberledning.

I utredningen rörande ombyggnadsförslaget av kajerna anges att den nya kajanläggningen planeras att bli ca 1 meter bredare än befintlig kaj (KFS, 2024). Kajen är tänkt att uppföras med hjälp av stålrörspålar som slås bakom kajlinjen samt med en stålspont som drivs ner framför befintlig kajlinje. Ovanpå pålarna är det tänkt att en betongplatta etableras. Viss bortschaktning av lösa sediment på sjöbotten kommer ske innanför sponten. Storleken på den bottenyta som då berörs är inte fastställd ännu, men kommer att understiga 3 000 m². Enligt avstämning med Södertälje kommun och Norconsult 2024-10-09 ska resterande sjöbotten inom Maren ej schaktas eller muddras. Sedimenten inom aktuellt område har inte provtagits med avseende på förekomst av föroreningar.

Metod för förankring av kajkonstruktionen är inte beslutad och det är därför inte klarlagt om något intrång kommer att ske på intilliggande fastigheter. För att bedriva en vattenverksamhet behövs förfoganderätt (rådighet) över vattenområdet där verksamheten ska bedrivas. Förfoganderätten kan tydliggöras genom avtal, servitut eller liknande.

Ombyggnaden av kajen kommer att påverka möjligheten att använda strandpromenaden. Fastigheterna längs med Strandgatan bedöms i denna sektion inte påverkas av planerade arbeten, utöver att det inte kommer vara möjligt att nyttja strandpromenaden under en begränsad tidsperiod. Fastigheterna längs med strandpromenaden söder om Strandgatan kommer dock med största sannolikhet att påverkas av ombyggnationen då denna sker i direkt anslutning till fastighetsgränserna. Under anläggningsskedet kommer alla fastigheter att påverkas av buller.

Figur 4. Den ungefärliga befintliga sträckningen av Maren västra kajen markerad med rosa yta. Arean som anges motsvarar den rosa ytans utbredning och är inte en exakt mätning av den befintliga kajens area (Lantmäteriet, 2024)

De planerade åtgärderna kopplade till Marens västra kaj utgör vattenverksamheter både i Maren och inom Marens vattenområde. Ombyggnadsförslaget kräver att en detaljplan ska tas fram. Denna detaljplaneprocess startade under hösten 2024. I samband med att detaljplanen antas planerar Södertälje kommun att starta byggnationen av den nya kajen, förutsatt att erforderliga tillstånd finns på plats.

Bro mellan Slussholmen och Maren västra kajen

Södertälje kommun avser att riva befintlig bro och uppföra en ny bro efter det att detaljplanen för Maren västra kajen är antagen. Mellan Slussholmen och Maren västra kajen finns idag en befintlig gångbro som är en så kallad pontonbro. Bron är öppningsbar och kan om nödvändigt passeras av de fartyg som kommer behövas vid rivnings- och anläggningsarbetena inne i Maren. Den befintliga bron planerar man att riva och ersätta med en gång- och cykelbro med ca. 3 m segelhöjd. Den nya bron kommer inte vara öppningsbar, utan i stället vara möjlig att passera under. I dagsläget är det inte utrett om den nya bron ska förses med bropelare ned i sjöbotten. Det finns heller inte något beslut gällande hur bron ska angöras eller tillgänglighetsanpassas. Eventuellt kommer ett mindre vattenområde söder om brohuvudet, vid Borgmästarparken att fyllas ut för att möjliggöra brokonstruktionen. Arbete med bron innebär framför allt arbete i Maren, men även inom Marens vattenområde och utgör därför vattenverksamhet.

Behov av anmälan eller tillstånd för vattenverksamhet

En vattenverksamhet är enligt 11 kap. 9 § MB som huvudregel tillståndspliktig. Dock medges i vattenverksamhetsförordningen 19 § att vissa vattenverksamheter, med utgångspunkt i enskilda gränsvärden, kan anmälas till länsstyrelsen. Gränsvärdena är kopplade till hur stor bottenyta som verksamheten upptar i vattenområdet, vad medelvattenföringen i angivet vattendrag uppgår till samt vattenvolymen som planeras att bortledas. Följande exempel i Tabell 1 är vattenverksamheter som är anmälningspliktiga.

Tabell 1. Vattenverksamheter som är anmälningspliktiga. Överstiger planerade åtgärder gränserna som anges i tabellen krävs tillstånd för vattenverksamhet (Länsstyrelsen i Stockholms län, u.å).

Åtgärd/vattenverksamhet som kräver anmälan	Vattendrag	Vattenområde
Uppföra/utgräva en anläggning eller fyllning	Bottenyta: högst 500 m ²	Bottenyta: högst 3 000 m ²
Gräva, schakta, muddra eller spränga	Bottenyta: högst 500 m ²	Bottenyta: högst 3 000 m ²
Bygga en bro, anlägga en trumma eller byta en trumma i ett vattendrag	Medelvattenföring: högst 1 m ³ /s	-
Gräva om ett vattendrag (om åtgärden inte är markavvattnings)	Medelvattenföring: högst 1 m ³ /s	-
Bortledning av ytvatten	Högst: 600 m ³ /dygn, 100 000 m ³ /år	Högst: 1 000 m ³ /dygn, 200 000 m ³ /år
Lägga ner eller byta en kabel, ett rör eller en ledning	-	-

I Tabell 2 nedan redovisas de planerade vattenverksamheterna för Marenområdet och hur de förhåller sig till de gränsvärden som presenterats ovan samt en motivering.

Tabell 2. Identifierade vattenverksamheter inom det geografiska området med bedömning för den enskilda åtgärden om det krävs tillstånd för eller anmälan om vattenverksamhet.

Planerad åtgärd	Motivering till vattenverksamhet	Krävs anmälan eller tillstånd för den enskilda åtgärden?	Motivering till krav på anmälan / tillstånd
Maren västra kajen			
Rivning av befintlig kaj	Rivning av anläggning i vattenområde och i vatten	Anmälan - Tillståndsförarna kan dock ej uteslutas	Ingår som en del av ombyggnadsförslaget där en ny kaj ska anordnas på samma plats. Troligen lika stort arbetsområde som vid byggnationen av den nya kajen. Arbetsområdet är högst troligt under gränsvärdet. Kan dock ej uteslutas att verksamhetens påverkan på enskilda intressen och miljön är betydande givet bullerpåverkan under rivning samt schaktning i förorenade sediment, se 23 § vattenverksamhetsförordningen.
Byggnation av ny kaj	Byggnation av anläggning i vattenområde samt i vatten	Anmälan - Tillståndsförarna	Kräver schakt, inkl. muddring innanför spont. Storlek på bottenyta som berörs är ej fastställt, men kommer att understiga

Planerad åtgärd	Motivering till vattenverksamhet	Krävs anmälan eller tillstånd för den enskilda åtgärden?	Motivering till krav på anmälan / tillstånd
		nde kan dock ej uteslutas	gränsvärdet 3 000 m ² . Det kan dock ej uteslutas att verksamhetens påverkan på enskilda intressen och miljön är betydande givet bullerpåverkan under anläggande samt schaktning i förorenade sediment, se 23 § vattenverksamhetsförordningen. Grundläggning med jordankare medför även intrång på enskilda fastigheter. Sammantaget kan tillståndsförfarande ej uteslutas med bakgrund av dessa faktorer.
Slussholmen och Lotsudden			
Rivning av befintlig brygga	Rivning av anläggning i vattenområde och i vatten	Anmälan	Rivning av befintlig bryggkonstruktion och uppförande av en ny brygga kommer sannolikt att medföra att den totala bottenyta som berörs i vattendraget Maren understiger 3 000 m ² . Enligt länsstyrelsen ska bottenytan räknas utifrån anläggningens totala storlek, dvs hela bryggan inklusive arbetsområdet (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2024).
Uppförande av ny brygga m.m.	Byggnation av anläggning i vattenområde och i vatten	Anmälan	Rivning av befintlig bryggkonstruktion och uppförande av en ny brygga kommer sannolikt att medföra att den totala bottenyta som berörs i vattendraget Maren understiger 3 000 m ² . Enligt länsstyrelsen ska bottenytan räknas utifrån anläggningens totala storlek, dvs hela bryggan inklusive arbetsområdet (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2024).
Dagvattenåtgärder såsom växtbäddar för rening av dagvatten	Kan innebära avledning av vatten från omgivande mark. Åtgärden kan utgöra vattenverksamhet, beroende på vilken utformning som dagvattenåtgärderna har och om dessa placeras inom Marens vattenområde. Dialog och ev. samråd med länsstyrelsen bör genomföras när val och utformning av dagvattenåtgärder har kommit längre.	Kan kräva anmälan eller tillstånd	Om dagvattenåtgärderna utgör vattenverksamhet är de antingen anmälnings- eller tillståndspliktiga beroende på hur stor bottenyta som eventuellt berörs och/eller eventuell volym av ytvatten som leds bort inom vattenområdet (se även Tabell 1).
Nytt bryggdäck/ kajlinje på södra Lotsudden, inkl. utfyllnad vid friluftsteater	Byggnation av anläggning i vattenområde och i vatten	Anmälan	En anmälan är acceptabel enligt länsstyrelsens yttrande rörande Slussholmens detaljplan. Observera att detta utgör en bedömning av en handläggare och att det kan komma att ändras om verksamheten eller omfattningen ändras.

Planerad åtgärd	Motivering till vattenverksamhet	Krävs anmälan eller tillstånd för den enskilda åtgärden?	Motivering till krav på anmälan / tillstånd
"Vattendrag genom lekplats"	Tar/släpper vatten från/till Maren och Södertälje kanal	Anmälan eller tillstånd (se nästa kolumn)	För anmälningspliktig verksamhet gäller att ytvattenuttaget är som högst 600 m ³ /dygn och som högst 100 000 m ³ /år. Anmälan- eller tillståndsförfarande behöver bedömas efter att vidare utredningar genomförts avseende dimensionering och val av vattenuttag. Troligtvis tillkommer krav på kontroll av vattenkvalitet, motsvarande badplats, beroende på syftet med verksamheten.
Bro mellan Maren västra kajen och Slussholmen			
Rivning av befintlig bro	Rivning av anläggning i vattenområde och i vatten	Anmälan - Tillståndsförfarande kan dock ej uteslutas	Arbetsområdet bedöms beröra en bottenyta som understiger 3 000 m ² vilket är gränsvärdet för tillståndspliktig verksamhet. Då åtgärderna utförs inom samma arbetsområde som Maren västra kaj och med utgångspunkt i samma detaljplan kan länsstyrelsen dock komma att betrakta ärendet som ett och samma. Därmed finns en möjlighet att arbetsområdet överstiger 3 000 m ² .
Uppförande av ny bro	Byggnation av anläggning i vattenområde och i vatten	Anmälan - Tillståndsförfarande kan dock ej uteslutas	Arbetsområdet bedöms beröra en bottenyta som understiger 3 000 m ² vilket är gränsvärdet för tillståndspliktig verksamhet. Då åtgärderna utförs inom samma arbetsområde som Maren västra kaj och med utgångspunkt i samma detaljplan kan länsstyrelsen dock komma att betrakta ärendet som ett och samma. Därmed finns en möjlighet att arbetsområdet överstiger 3 000 m ² . I dagsläget är det inte utrett huruvida bron ska förses med bropelare ned mot sjöbotten. Användning av bropelare riskerar att påverka sediment i sjöbotten

Faktorer som medför att tillståndsförfarande inte kan uteslutas

Flertalet av vattenverksamheterna kan vid första anblick betraktas som "enbart" anmälningspliktiga då de understiger de gränsvärden som finns beskrivna i Tabell 1. Agnes advokater menar dock att det "är av betydelse [...] om det är fråga om delar av verksamheter som har sådana tekniska och miljömässiga samband med andra delar av verksamheten att det inte är möjligt att pröva dem separat" (2020).

Planerade åtgärder vid Slussholmen och Maren västra kaj har inte något direkt tekniskt samband, men är lokaliserade nära varandra, inom samma vattenområde och har ett miljömässigt samband. Det som avgör om åtgärderna kräver en samlad ansökan eller inte är om de ska utföras under samma tidsperiod samt

aktuell handläggares uppfattning om detta. Utförs åtgärderna inte under samma tidsperiod är det möjligt att argumentera för att avsaknaden av tekniskt samband mellan åtgärderna gör att det skulle vara möjligt att genomföra enskilda ansökningar för de olika åtgärderna (Agnes advokater, 2020). Gällande de planerade åtgärderna vid Maren västra kajen och bron mellan kajen och Slussholmen är det svårt att hävda att åtgärderna inte kommer att utföras under samma tidsperiod, detta då åtgärderna ska möjliggöras genom samma detaljplan och delvis delar arbetsområde.

Rivning av befintlig bryggkonstruktion, samt uppförande av ny anläggning längs Slussholmens västra sida kommer minst att kräva att en anmälan för vattenverksamhet söks. Länsstyrelsen kan komma att kräva att rivningen och uppförandet separeras i enskilda anmälningar. Då dessa åtgärder också berör Maren, samt att man planerar att utföra dem ungefär samtidigt, kan de antingen inkluderas i en eventuell tillståndsansökan, alternativt brytas ut och anmälas enskilt. Detta givet att det går att separera åtgärderna tidsmässigt enligt argumentationen ovan. Beroende på hur vattenleken på Slussholmen utformas kan även denna bli tillståndspliktig och behöva hanteras inom ramen för en större tillståndsansökan. Då utformningen inte är reglerad i detaljplanen kan det utföras inom ramen för projekteringen.

Mot bakgrund av tidsaspekten kan även de anmälningspliktiga åtgärderna vid Lotsuddens södra udde inkluderas i en samlad ansökan. Påbörjas en samlad tillståndsansökan är det fortsatt möjligt att i ett tidigt skede av processen dela upp handlingarna och exempelvis separera anmälningspliktiga åtgärder från tillståndshandlingarna om tidsplanerna för de olika åtgärderna förändras och inte längre överlappar med varandra.

Om Södertälje kommun istället väljer att hantera projekten genom anmälningar rekommenderas att tidig kontakt tas med länsstyrelsen för att samordna och särskilja dessa processer. Planerade verksamheters påverkan på enskilda intressen och miljö bör därutöver utredas innan anmälningarna påbörjas, alternativt i startskedet av anmälningarnas framtagande.

Rekommendationer och slutsats

Mot bakgrund av att rivnings- och anläggningsarbetet för Maren västra kajen samt broarbetena utförs inom samma tidsperiod och inom ramen för samma detaljplan rekommenderas att handlingar tas fram för en samlad tillståndsansökan som behandlar dessa åtgärder. Det kan ej heller uteslutas att tillsynsmyndigheten förelägger kommunen om att ansöka om tillstånd med tanke på verksamheternas påverkan på miljön och enskilda intressen. Detta mot bakgrund av den direkta påverkan som utövas på fastigheterna längs med Maren västra kaj samt schaktning av sannolikt förorenade sediment. Med fördel kan även resterande åtgärder kring Slussholmen och Lotsudden hanteras genom denna tillståndsansökan för större samordningsvinster. Vid behov, med utgångspunkt i tidplanen för Slussholmen, kan dock anmälningarna hanteras separat givet att kommunen samordnar och motiverar detta på förhand för länsstyrelsen.

Norconsult rekommenderar vidare att följande utredningar tas fram så snart som möjligt för att det ska vara möjligt att använda dessa som underlag till kommande anmälningar och tillståndsansökan:

- Sedimentprovtagning inom vattenområdena som berörs av planerade åtgärder: Maren västra kajen, Lotsudden, Slussholmen samt vid nuvarande bro- och brygganläggningar längs med Slussholmens västra sida.
- Recipientutredning som inkluderar de sediment som berörs av planerade åtgärder vid Slussholmen, Lotsudden, Maren västra kajen och bron. Detta mot bakgrund av länsstyrelsens synpunkt på detaljplanen för Slussholmen som förordade att "bedömning av hur föroreningssituationen i sedimenten kring Slussholmen påverkar Igelstavikens möjlighet att följa MKN i och med genomförande av planen och i planhandlingarna redogöra för nödvändiga åtgärder" behövs. I en sådan utredning bör även undersökning av hur borttagande av bryggor samt montering av nya bryggor påverkar sedimenten och eventuell spridning av föroreningar ingå.
- Buller- och vibrationsutredning som visar hur planerade åtgärder kan komma att påverka närboende, framför allt under arbetet med att grundlägga Maren västra kajen.

När val och utformning av dagvattenåtgärder på Slussholmen har beslutats rekommenderar Norconsult även att kontakt tas med länsstyrelsen för dialog, och eventuellt samråd, om dessa arbeten kan utgöra vattenverksamhet eller ej.

Vidare rekommenderar Norconsult att samordning mellan de olika planerade åtgärderna sker under utformningen av de underlagsutredningar som krävs till tillståndsansökan och eventuella anmälningar om vattenverksamhet. Detta för att minska risken för dubbelarbete eller att någon aspekt förbises.

Norconsult rekommenderar också att det arbetsområde som anges i tillståndshandlingen är väl avvägt. Dels med avseende på vilka åtgärder som planeras att utföras, dels med avseende på inom vilken yta som åtgärderna ska utföras, både under anläggnings- och driftskedet. Arbetsområdets omfattning går inte att utöka när tillstånd väl medgivits. Arbetsområdet behöver inrymma samtliga planerade åtgärder inklusive de åtgärder som krävs under byggskedet. Det är också viktigt att samtliga potentiella arbetsmoment och deras eventuella miljökonsekvenser beskrivs i en tillståndsansökan. Det finns inget krav på att genomföra allt arbete som innefattas av en given tillståndsansökan men det går inte att genomföra arbete utöver vad som är tillståndsgivet i erhållen dom (utan förnyad prövning).

För att det ska vara möjligt att ta fram tillstånds- och/eller anmälanhandlingar för vattenverksamhet krävs även att förstudier och projekterade underlag för planerade åtgärder finns framtagna och kan användas som underlag. Detta för att det ska vara möjligt att beskriva de planerade åtgärdernas omfattning och bedöma deras miljöpåverkan, samt för att avgöra vilket arbetsområde som ska anges i ansökanshandlingarna.

Fördelar och risker med tillstånd respektive anmälan

Sammanfattningsvis presenteras de fördelar respektive risker som finns med att ta fram anmälan respektive tillståndsansökan för vattenverksamhet.

Anmälan vattenverksamhet	
Fördelar:	Risker:
<i>Snabbare process.</i> Mindre omfattande handlingar som behöver tas fram och kortare handläggningstid innan beslut meddelas.	<i>Begränsad rättskraft.</i> En anmäld verksamhet har inte samma rättsliga skydd som en tillståndsgiven verksamhet.
<i>Lägre kostnader.</i> Generellt billigare att ta fram anmälan om vattenverksamhet jämfört med att söka tillstånd.	<i>Framtida tillsyn.</i> Anmällda verksamheter kan vara mer utsatta för framtida tillsynsåtgärder. Tillsynsmyndighet kan också förelägga verksamhetsutövaren att tillstånd för vattenverksamhet krävs.
<i>Mindre byråkrati.</i> Mindre dokumentation och färre steg i processen.	<i>Begränsad säkerhet.</i> Anmälan ger inte samma säkerhet mot framtida krav från enskilda intressen.
	<i>Risker för förseningar.</i> Det är en reell risk att handläggaren på länsstyrelsen väljer att betrakta den eller de anmällda verksamheterna som tillståndspliktiga vilket medför omtag och förseningar i tidplanen.
	<i>Höga krav på samordning.</i> Vid flertalet anmälningsförfaranden krävs en god samordning mellan processerna med avseende på tidplaner, geografiska och sakmässiga avgränsningar och parallella underlagsutredningar.
	Flera olika anmälningar kan innebära betydande merkostnader.

Tillstånd vattenverksamhet

Fördelar:

Större rättsligt skydd. Ett tillstånd ger en starkare grund och skydd mot framtida krav.

Omfattande bedömning. Tillståndsprocessen innebär en noggrannare bedömning av den miljöpåverkan som verksamheten kan medföra, vilket kan förbättra förutsättningarna för en ökad hållbarhet.

Långsiktig säkerhet. Tillståndet ger en mer stabil och långsiktig lösning för verksamheten eftersom det krävs en ny dom för att ändra tillståndet.

Risker:

Längre process. Tillståndsprocessen är tidskrävande med fler steg i processen. Förutom utredningstiden så är handläggningstiden hos Mark- och miljödomstolen minst ett år, därefter tillkommer tid för huvudförhandling och tid innan domstolen meddelar dom.

Högre kostnader. Generellt medför tillståndsansökan högre kostnader p.g.a. mer omfattande utredningar och dokumentation.

Komplexitet. Framtagande av tillståndshandlingar kan kräva mer resurser och juridisk expertis då processen är mer komplex.

Arbetsområde. Inga åtgärder får utföras utanför det arbetsområde som anges i tillståndsansökan. Arbetsområdet behöver därför vara väl avvägt.

Då projektering och förstudie av vattenverksamheterna inte är framtagna i nuläget, samt att vidare utredning krävs av exempelvis föroreningsituationen i bottensedimenten i Maren, är rekommendationer och slutsatser lämnade givna det nuvarande kunskapsläget.

Referenser

M1425-12 (Nacka Tingsrätt den 13 02 2014).

Agnes advokater. (2020). *Legala förutsättningar - Vattenregleringsanläggning vid Maren*.

Havs- och vattenmyndigheten. (den 24 03 2022). *Vattenuttag*. Hämtat från Arbete i vatten och energiproduktion: <https://www.havochvatten.se/arbete-i-vatten-och-energiproduktion/vattenuttag.html>

KFS. (2024). *B755, Västra kajen, Maren UTREDNING OMBYGGNAD KAJ*.

Lantmäteriet. (2024). *Min karta*. Hämtat från <https://minkarta.lantmateriet.se/>

Länsstyrelsen i Stockholms län. (den 22 06 2022). Anmälan om vattenverksamhet avseende utrivning av befintliga kajer, uppförande av nya kajer och schakt i vattenområde på fastigheten Tälje 1:1 i Södertälje kommun.

Länsstyrelsen i Stockholms län. (den 18 10 2024). Sv: bryggor och vattenverksamhet, hur räkna på bottenytan?

Länsstyrelsen i Stockholms län. (den 09 10 2024). Sv: Fråga om definition av vattenområde.

Länsstyrelsen i Stockholms län. (u.å). *Vattenverksamheter som behöver anmälas*. Hämtat från <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/miljo-och-vatten/atgarder-och-verksamheter-i-vatten/vattenverksamhet/vattenverksamheter-som-behoover-anmalas.html>

Norconsult Sverige AB. (2023). *Dagvattenutredning Slussholmen*.

Södertälje kommun. (2023). *Detaljplan för Slussholmen, Planbeskrivning, Samrådshandling*.

Södertälje kommun. (2023). *Plankarta, samrådshandling*.

Södertälje kommun. (den 09 10 2024a). Situationsplan med skiss över område i Maren där ny kaj och schaktarbeten kommer krävas. Skissen mottogs i mail.

Södertälje kommun. (den 04 12 2024b). Möte Norconsult och Södertälje kommun 2024-12-04.